19/09/2019

Συντηρείται ο ναός της Κοιμήσεως Θεοτόκου στις Μενετές Καρπάθου

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καρπάθου και Κάσου

Γράφει ο Μανώλης Δημελλάς

Στις Μενετές Καρπάθου βρίσκεται ήδη πενταμελές κλιμάκιο της Διεύθυνσης Συντήρησης του Υπουργείου Πολιτισμού για να αποκαταστήσει, να συντηρήσει και επίσης θα αναδείξει τις σημαντικές και ιστορικές αγιογραφίες της οροφής, του κυρίως κλίτους, των θόλων και του ιερού.

Οι επιστήμονες του ΥΠΠΟ θα φροντίσουν τις τοιχογραφίες, που έχουν υποστεί ζημιές από την υγρασία και τη φθορά του χρόνου.

Εμπνευστής και κύριος διοργανωτής της προσπάθειας ο Θεοδόσης Μαστρομηνάς, όμως η πρώτη ιδέα πρέπει να αναφέρουμε ότι ανήκει στην κόρη του Άννα.

Ο κ. Μαστρομηνάς, ενεργότατο μέλος της κοινωνίας του νησιού, εργάστηκε για πολλά χρόνια στην καρδιά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με κύριο αντικείμενο θέματα πολιτισμού και γνωρίζει πολύ καλά το αντικείμενο. Έτσι πριν από δυο χρόνια άνοιξε την επικοινωνία με το υπ. Πολιτισμού για τη συντήρηση του ναού.

Πρόκειται για μια συνεργασία μεταξύ Εκκλησιαστικής Επιτροπής της Παναγίας των Μενετών και του Υπουργείου Πολιτισμού.

Το κόστος, που χρεώθηκε η εκκλησιαστική επιτροπή του ναού, αφορά μονάχα τη μετακίνηση, τη φιλοξενία της ομάδας εργασίας, καθώς και την ενοικίαση της σκαλωσιάς. Πρόκειται για το ίδιο κλιμάκιο που πριν δύο χρόνια αποκατέστησαν τις ζημιές του ιερού Τέμπλου, το συντήρησαν και το ανέδειξαν γενικά και καθ’ ολοκληρίαν. Όπως μάλιστα αναφέρει ο κ. Μαστρομηνάς: «αυτή δαπάνη θα είναι ένα πολύ μικρό ποσοστό από ότι θα απαιτούνταν αν το έργο είχε ανατεθεί σε ιδιώτες». Πραγματικά η ενέργεια του κ. Μαστρομηνά βρήκε γόνιμο έδαφος στις Μενετές, αντίθετα τα υπόλοιπα χωριά του νησιού για παρόμοιες εργασίες συνήθως επιλέγουν ιδιώτες.

Το πενταμελές κλιμάκιο αποτελείτε από τους: κα Φωτοπούλου, κ. Ματαράγκα, κα Τριανταφυλλιδη, κ. Μπεχράκη και κα Πετρίτου. Η ομάδα του ΥΠΠΟ θα εργαστεί συνολικά 10 μέρες στην εκκλησία των Μενετών.

Ο κ. Μαστρομηνάς δεν παρέλειψε να ευχαριστήσει και την Διεύθυνση Συντήρησης, του Υπουργείου και την Διευθύντρια, κα Μερτζάνη, καθώς και όλους όσοι συνέβαλαν στην υλοποίηση αυτού του έργου.

Η όλη προσπάθεια ξεκίνησε πριν από δύο χρόνια με στόχο την αποκατάσταση, τη συντήρηση, και τον καθαρισμό του Τέμπλου του ναού. Την ίδια εποχή είχε ξεκινήσει και η μελέτη για τις αγιογραφίες, που εγκρίθηκε πέρυσι από το Κεντρικό Αρχ. Συμβούλιο και οι εργασίες προγραμματίστηκαν για αυτές τις μέρες.

Να αναφέρουμε ότι στην Διεύθυνση Συντήρησης του ΥΠ.ΠΟ. το προσωπικό και οι συντηρητές είναι πολύ λίγοι και καλύπτουν όλη τη χώρα. Ο κ. Μαστρομηνάς ικανοποιημένος από την εξέλιξη μας είπε:

«Το λιγότερο που θα μπορούσα να κάνω για τον Ναό του χωριού μας.

Επίσης, θέλω να ξεκαθαρίσω από την αρχή, δεν υπήρξε καμιά πολιτική παρέμβαση ούτε τότε ούτε τώρα. Όλα έγιναν υπηρεσιακά και με το γράμμα και πνεύμα του

νόμου και των διαδικασιών».

Δεν πρέπει να παραλείψουμε ότι παρόμοια πρόταση, του κ. Μαστρομηνά, είχε γίνει πριν από δυο χρόνια προς τον Έπαρχο και το Δήμαρχο του νησιού, ωστόσο δεν έτυχε καμίας απάντησης. Η πρόταση έλεγε ότι με τον ίδιο τρόπο, ή με προγραμματική σύμβαση,

Θα μπορούσε η Εφορεία αρχαιοτήτων Ρόδου (που είχε ήδη συμφωνήσει) να κατέβει στο νησί με πολυμελές κλιμάκιο αποτελούμενο από αρχιτέκτονες, αρχαιολόγους κ.α. για να επικαιροποιήσουν τον χάρτη με όλους τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία του τόπου.

Σε πρώτη φάση θα γινόταν ένα φυλλάδιο σε 2-3 γλώσσες, για τους ξένους επισκέπτες και σε μεταγενέστερες, πάντοτε στα πλαίσια ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων, θα γίνονταν εργασίες αποκατάστασης, διαρρύθμιση χώρων και ότι οι επιστήμονες έκριναν αναγκαίο, σε όλα τα μνημεία και τις αρχαιολογικές περιοχές.

Όπως μας είπε ο κ. Μαστρομηνάς, δεν υπήρξε καμιά αντίδραση από τους προηγούμενους τοπικούς άρχοντες και κατέληξε λέγοντας:

«Σήμερα ελπίζω οι νέοι να είναι πιο ευαίσθητοι και καλοπροαίρετοι. Αφού σύντομα θα επαναφέρω το θέμα προς τους νεοεκλεγέντες.Ελπίζω ότι τα μεγάλα λόγια για αγάπη για το νησί και οτιδήποτε θα φέρει την σωστή και ισόρροπη ανάπτυξη να γίνουν πράξη με αποφάσεις που θα φέρουν απτά αποτελέσματα για το καλό του νησιού μας».

Οι αιρετοί τοπικοί άρχοντες, 1ου και 2ου βαθμού ΟΤΑ, δηλαδή ο Δήμος και η Περιφέρεια, πρέπει να αποδείξουν έμπρακτα το γνήσιο, το αληθινό ενδιαφέρον τους για το νησί.

Γιατί άραγε αγνοήθηκε η πρόταση Μαστρομηνά; Μήπως γιατί δεν γίνεται να οικειοποιηθεί;

Η εποχή μας δεν αφήνει περιθώρια για καθυστερήσεις, η κοινωνία έχει αποδείξει ότι μπορεί να διακρίνει τους ανθρώπους και να τους αφήσει στην άκρη της ιστορίας.

Η Παναγία των Μενετών ένα διαχρονικό σύμβολο ύπαρξης της Καρπάθου.

Ο ναός είναι χτισμένος στα 1845, στο ίδιο σημείο ήταν μαζί οι ναοί του Αγίου Γεωργίου και του Αγίου Δημητρίου. Ο πρωτομάστορας του έργου αναφέρεται ο τεχνίτης Εμμ. Χατζημανώλης.

Τεκμήρια παλαιότητας του ναού αποτελούν η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, μάλιστα η ασημένια της επένδυση θεωρείτε «το μόνο σχετικό» καλλιτεχνικό δημιούργημα στην Κάρπαθο μέχρι το τέλος του 17ου αιώνα. Πρόκειται για έργο του Κρητικού ιερέα Γεώργιου Σέπη και έχει ημερομηνία τις 9 Μαρτίου 1636.

Επίσης θαυμαστός είναι ο ξυλόγλυπτος θρόνος (1726) του Αρχιερέως της Καρπάθου Νικηφόρου, έργο του Νικήτα Σέπη, καθώς και το περίτεχνο ξυλόγλυπτο Τέμπλο, εργασία του ευρηματικού ντόπιου δημιουργού Ηλία Βιτωρούλη (Ο Ιερός Βράχος των Μενετών, Ντίνος Αντ. Μελάς).

Οι μεγάλες μαρμάρινες κολώνες (4,45μ ύψους και σε 0,40μ διάμετρο) στο εσωτερικό της έχουν μεταφερθεί από την ερειπωμένη εκκλησία της Αγίας Αναστασίας της Αρκάσας.

Η παράδοση θέλει αυτή η μεταφορά να είναι ακόμη μια αφορμή για γιορτή. Τις είχαν τοποθετήσει πάνω σε κορμούς δέντρων και τις Κυριακές όλο το χωριό έπαιρνε θέση στο τράβηγμα, και συμμετείχε στη μετακίνηση τους. (Γ. Μ. Γεωργίου Καρπαθιακά, 1958).

Οι μισοί, αν όχι όλοι οι θρύλοι και οι παραδόσεις των Μενετών κάνουν μια στάση, περνούν και ξαποσταίνουν στην αυλή Της, τρυπώνουν στο ναό για μια προσευχή και την απλόχερη Θεϊκή ελπίδα, τη σιγουριά, τη βεβαιότητα που φέρνει μόνο με τη σκέψη ετούτη η Παναγιά.

Μια σύντομη όμως από τις πιο τρυφερές ιστορίες, που έλεγαν όταν μιλούσαν για τα Θαύματα της είναι αυτή του προ-πάππου του Χατζηδημήτρη, που κέρναγε στην οικοδόμηση της εκκλησίας.

Τότε λοιπόν ο αέρας σήκωσε ψηλά το καπέλο του. Και οι παρευρισκόμενοι του έλεγαν :

“επήρε σου το καπέλο ο αέρας Χατζηδημήτρη”.

Και εκείνος απάντησε: “εεε κι αμου το επήρε βρε, θα μου το φέρει πάλι πίσω”.

Πραγματικά με το επόμενο φύσημα το καπέλο έπεσε δίπλα του! (Σακελάρης Σακελλαρίδης, Σύλλογος Μενεδιατών Καρπάθου Καναδά, Ιερός Βράχος).

Το παλιό κωδωνοστάσιο με τη βροντερή καμπάνα, (μαζί με το σχολείο, γνωστό και ως πύργος, όπως και η κεντρική πύλη χτίστηκαν μεταξύ 1865-1869), έλεγαν πως ακουγόταν μέχρι κάτω, τα Πηγάδια, ετοιμόρροπο από τους κεραυνούς, κατεδαφίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1950 και χτίστηκε με το φιλότιμο αγώνα και τη συμβολή των απόδημων το σημερινό. (Μάκης Ρήγας, Η παροικία και ο σύλλογος Μενετιατών Αμερικής).

Από χρόνια είναι σβησμένα, από τον τοίχο της εκκλησίας, τα γράμματα του Βάσου Μηνά Οικονομίδη:

“Είμαστε Έλληνες – Δεν θέλουμε σχολεία Ιταλικά – Ζήτω η Ελλάς”.

Αυτή η πρόταση που γράφτηκε με μπλε μπογιά, όπως η ελληνική σημαία το 1936, όταν οι κατακτητές αποφάσισαν να καταργήσουν τα Ελληνικά σχολεία.

Οκτώ χρόνια μετά, το πρωινό της 5η του Οκτώβρη 1944, στην αυλή της εκκλησίας θα υψωθεί η Ελληνική σημαία, από εδώ θα ξεκινήσει ο ξεσηκωμός και η Απελευθέρωση της Καρπάθου. (Μηνάς Αλεξιάδης-Ντίνος Μελάς, Η κεντρική εκκλησία Μενετών Καρπάθου).

Αλλά και παλαιότερα, στην αυλή της εκκλησίας των Μενετών, έπεσε το σύνθημα για την Επανάσταση του 1821 (Ηλίας Χωρατατζής, η κωμόπολη Μενετών Καρπάθου).

Μέσα και έξω από την Παναγία των Μενετών, ένα είναι σίγουρο, όλοι οι προσκυνητές έχουν την κρυφή, προσωπική θέση και τη γωνιά τους.

Δεν είναι το μέγεθος της πίστης, άλλωστε δεν υπάρχει μέτρο σε ετούτη την υπόθεση, γιατί μετρά η αγάπη. Είτε πρόκειται για λεπτό κερί ή μια λαμπάδα ίσα με το μπόι μας, αρκεί το φιλί στην εικόνα της θαυματουργή εικόνα Της, στην εμπασιά του ναού, να είναι αυθεντικό.

